ПРОМІНЬ

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

PROMIN

Ч. 7 — 8 ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1994

No. 7 — 8 JULY-AUGUST 1994

ПРОМІНЬ

РІК XXXV ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ Ч. 7 — 8

видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Виходить раз у місяць

Редактор — Олена Гринь
Редактор англомовної частини —
Маруся Тарнавецька-Зурек
Адміністратор — Тарася Юрків

PROMIN
842 Main Street, Winnipeg, Manitoba
Canada R2W 3N8
Tel.: (204) 589-5101 Fax: (204) 586-3618

Річна передплата в Канаді $17.00
Передплата до інших країн $20.00
Одне число ..... $ 2.00

Редакція застерігає собі право скорочувати та поправляти надіслані матеріяли.

PROMIN

VOL. XXXV JULY-AUGUST No. 7 — 8

Published by
UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA
Monthly

Editor — Olena Hryn
English Editor —
Marusia Tarnawecka-Zurek
Administrator — Tracy Yurkiw

PROMIN
842 Main Street, Winnipeg, Manitoba
Canada R2W 3N8
Tel.: (204) 589-5101 Fax: (204) 586-3618

Subscription in Canada $17.00
Other countries $20.00
Single copy ..... $ 2.00

The editors reserve the right to edit submitted materials.

Publication Mail
Registration No. 1925
International standard Serial number
ISSN 038021-40

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada

ЗМІСТ

Життя і культура
Головне — зберегти незалежність України 1
Федір Погребенник „Софія Морачевська..." 3
Олександра Черненко — „Піонер" 5
Катерина Василів-Сидоренко — „Воскресне Холмщина" *5*
Т. Горохович — „Еспанка з роду дуків..." ... 6
Віка Івченко — „В еміґрації" 21
Громадська хроніка
День членства у відділі ім. Л. Українки Вінніпеґ, катедра Пресвятої Тройці 8
Річні збори відділу ім. Ольги Кобилянської Суррей, Б.К. 10
Відділ СУК при парафії св. Андрея, Едмонтон, Альберта 12
Звіт діяльності СУК ім. Лесі Українки, Редфілд-Річард, Саск. 13
Відділ ім. Олени Пчілки, Елшем-Кадет 13
Річні збори відділу СУК ім. Ольги Кобилянської, Витків, Саск. 14
Нашим дітям
Квіти незабутнім
Посмертні згадки: бл. п. Іван Джарман, бл. п. протопресвітер Григорій Василів, бл. п. Тоня Середницька 22
Вісті з Централі.

CONTENTS

News from the National Office 23
The Attitude of the Ukrainian Orthodox Church Towards Women (Part 3) — Dr. Vivian Olender 24
Folktales: Fairy Tales by Mykhailo Kotsiubinsky — Two Billy Goats, Two Nanny Goats 27
Death of the Five Hundred — Peter Kuzyk 28
In Memoriam: Dr. Helen Hnatyshyn 29
Cultural Scene: Step by Step 31
In Memoriam: Olena Pchilka Branch, Yorkton 32
Promin Press Fund 32

На першій сторінці обкладинки: наше лого — Рік родини

ГОЛОВНЕ — ЗБЕРЕГТИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

В березні цього року президент України Леонід Кравчук, перебуваючи в Америці, виступив перед тисячами українців в залі Об'єднаних Націй. В своїй промові він заявив: „нам не вільно прогайнувати історичний шанс, що його ми дістали для відзискання держави". Ми також так думаємо. Розглянемо коротко ситуацію в Україні після виборів до Верховної Ради і можливості збереження незалежности української держави.

Як ми вже знаємо, 27-го березня цього року відбулися вибори до Верховної Ради. Це перші вибори після розвалу Совєтського Союзу. Не зважаючи на всякі труднощі (в основному — економічні), 70% людей прийняли участь у виборах. За першим разом вибрали 336 депутатів, в деяких районах ще будуть перевибори.

Нашого пророка заклик „всім нам єдиномисліє подай і братолюбіє пошли" не знайшов місця в душах наших краян. Про це вже говорить те, що на 450 місць у Верховній Раді претендували 5,833 кандидати. Отже, виходить, що біля шести тисяч людей вважали, що якраз тільки вони можуть бути найкращими кандидатами в Верховну Раду. Багато за об'єднання, а єдналися тільки в невеликі групи, щоби побивати одні других. Це так в партіях, організаціях.

Українському виборцеві, який не належав до ніякої партії, тяжко було вибрати одного кандидата, коли на виборчій листі стояло 15-30 імен. Виборець був дезорієнтований і непідготований. Багато було маніпуляцій зі сторони „партії влади". Що це за „партія влади" ми згадаємо пізніше.

В Україні створилось багато партій („Рух" став уже партією ч. 38) отже, ясно, що „єдиномислія" немає. До речі, ці всі партії разом взяті — від демократичних до комуністичних — на виборчій листі становили менше одного процента. Це і є доказ, що народ опинився поза партіями. Деякі політичні діячі, які були б корисними в Верховній Раді і вже поклали свою данину на користь незалежности, остались не вибрані до Верховної Ради (Михайло Горинь, Дмитро Павличко, генерал Морозов і інші).

Тим часом Верховна Рада працює і вже вибрано голову Верховної Ради, 50-ти річного Олександра Мороза, засновника і голову соціялістичної партії. Щоб не огірчити наших читачів, треба зазначити, що ця партія за проведення реформ і є не цілком те саме, що комуністична партія, хоч і КПУ не є та сама, що була перед проголошенням України.

Українська незалежна держава проголошена 24-го серпня 1991-го року. Тепер, головне — зберегти нашу незалежність. Як це треба робити, то ми наведемо уривки з доповіді *Осипа Зінкевича* „За яку альтернативу у будівництві нашої держави", виголошену на конференції демократичних сил („Літ. Україна", травень 1994).

„Я був міжнародним спостерігачем у двох виборчих округах — у Бершадському і Володарському. Я туди їхав, немов у вороже запілля, де можуть не лише побити, але і вбити. Там, мовляв, „партія влади", яничари, зрадники, комуняки. Слухаючи деякі закордонні україномовні радіопередачі які, нічого доброго не можуть сказати про нашу державу, а пробують її на всі лади дискредитувати, можна зробити такий висновок.

Як міжнародний спостерігач я об'їхав близько тридцяти сіл, щоб на власні очі побачити хто ця „партія влади", якою мене лякали. Хто ці люди, яких охрещують не найкращими епітетами. Хто вони?

І я вам скажу: це учителі, які виховують українських дітей, це селяни і голови колгоспів, які дають зерно нашій державі, це

інженери, директори фабрик, представники президента, голови сільрад. Так, це правда, це не члени Руху, УРП чи ДПУ, але це і не члени комуністичної чи соціялістичної партії.

Це „партія влади". Це ті люди, які у цей тяжкий час, порвавши з комунізмом, стали будівничими української держави. Сьогодні Україна не має національних кадрів, щоб їх замінити. І знаємо одне: ця „партія влади" могла стати потужною опозицією до української державності, вона могла її зруйнувати. Але, на щастя для всіх нас, вона такою не стала. Завдяки власне їй державотворчий процес не зупинився, він продовжується. І я це побачив у Бершадському і Володарському районах, де зорані поля, де росте озимина, де на складні цукрозаводу 40 тисяч тонн цукру — нашого золота, де працюють і не простоюють фабрики, птахоферми.

І у цей складний час, коли на виборах демократичні сили, скрайньо праві та лівокомуністичні ані не виграли ані не програли, за словами Миколи Поровського, з'являється твір епохального значення. Це думки проти течії Юрія Бадзя „Не будьмо самовбивцями дарма!" („Літ. Україна", No 20, 1994

Глибоко осмислені й так блискуче викладені його думки повинні стати платформою для позитивно думаючих демократичних сил, для тих, які тут зібралися і готові будувати, а не руйнувати державу, для правих і лівих, для так званої „партії влади", яка у виборах отримала переважну більшість і яка у новому парляменті відіграватиме преважливу роль разом з демократичними силами, або без них.

Партії і рухи не дійшли до народу. Вони сьогодні опинилися на роздоріжжі. Вони ведуть самовбивчу внутрішню боротьбу, колишні друзі стають не противниками, а ворогами. І коли демократичні організації не підуть в народ, не увійдуть у державні структури, не стануть тією „партією влади", про яку так блискуче пише Юрій Бадзьо, — вони опиняться поза народом.

Сьогодні вибір лише один: будувати чи бути в опозиції, кликати народ на безвідповідальні радикальні виступи чи йти в державні структури.

Тому нехай кожний іде в народ, працює з ним, включається, як це часом нелегко, в державні структури, працює з нашою молоддю, прилучає її до будівництва держави, йде з тими, які будують, готує нові національні кадри. В державі, яку наш народ виборов страшними жертвами і зусиллями, станьте саме ви, демократи, партією влади. Створіть імідж нашої держави як держави перспективної, а не держави приреченої на небуття, допоможіть молоді, яка теж опинилася на роздоріжжі, повірити у нашу молоду державу, а не стояти осторонь її будівництва. Несіть в народ, у його структури те, що нас єднає, а не те, що нас роз'єднує. І тоді тільки всі ми будемо з нашим народом, і тільки тоді ми будемо не гальмом, а прогресивним рушієм у державтворенні."

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА І КОНСТИТУЦІЯ

За останніми інформаціями з України — вибори президента України мають відбутися 26-го червня 1994 року.

Україна є одна з колишніх совєтьских республік, яка не має нової конституції. Одначе, затвердити конституцію (яка вже написана) вимагає багато зусиль і часу нашій дуже неоднорідній Верховній Раді.

Перед виборами президента необхідно визначити владу президента. І це, мабуть, буде зроблено. Як це все бідбудеться, будемо бачити із дальшого ходу дій.

Втішно, що нововибраний голова Верховної Ради Олександер Мороз хоче, щоб в Верховній Раді „понад усім була злагода, консолідація, терпеливість і віра в те, що ми доб'ємося кращої долі. Щоб ми всі працювали на одну мету: незалежність України і побудову Української держави".

О.Г.

———————

Життя це змагання — зустріньмо його

Життя це нагода — використаймо її

Життя це мета — осягнім її.

„Наше життя", квітень 1990

Федір Погребенник

„СОФІЯ МОРАЧЕВСЬКА... — НАВЧИЛА МЕНЕ ЛЮБИТИ РУСІВ І ПРАВДУ В СОБІ"

(Закінчення)

„Перед хвилиною я видів сад з самими достиглими сливками, видів очима душі... Добре воно є рвати сливку з галузки, та й поїдати, але рвати так, що хвостик лишається в долоні. Рвати цілов долонев відай нефайно. Але відай ще ліпше дивитися на такий сад. То осінь. Промені сонячні такі сочисті, як на весні, і не такі дужі, як в літі. За весну і літо май-май та змахалися, а тепер такі змаргані, що ледве двигають, і то трошки, світла, що їм сонце дало. Талі ті промені як дитина при грудях материних, що ще ссе, але очі то вже зліпилися і спати, так, спатки дитина хоче. То такі промінчики над садом.

А сад, як долинов подивитися, то як картка з корану магометанського, такі галузи подібні до літерів тої книжки, а поглянути угору, та й за очі хапає. Листя з маціцькими зубчиками легонько слухає вітру, а помежи листям сливки як коровки божі. Чорні та червоні, але на сливках є трошки білого воску, а в рівчику, що від хвостика йде до чубка, ще трохи зеленого є".

Писав цього листа далеко за селом, у сіножатях, дивився на світ „очима душі", але образи карбувалися в ній цілком реальні — і сливовий сад, що дозрівав, і благословенна мати з малою дитиною на руках. Душа співала хвалу життю, сонячному світлові. Така то була радісна хвилина. Благословенна!

Багато ліричних сцен і образів у листах Стефаника навіяні його гостюванням у Сторожинці, зустрічами із Софією, її листами. „Та передумую та перегадую, щоби Вам у дарунку дати? Нагадую собі ще, як вертав'єм від Вас..."

Найціннішим подарунком, який хотів би подарувати Софії, йому ввижається написані білою крейдою на чорній табличці слова щирої приязні. Він готовий подарувати своїй приятельці „всі чічки перші на весну", „шум лісу в бурю і плач пряхи над дитиною у студеній хаті". У розчулено ліричні акорди його почуттів вриваються постаті страждущих і знедолених, образ страдниці-ма ері, яка віддала свого сина у чужий і далекий їй світ.

Після того, як батько Морачевської приїхав оглянути хвору Стефаникову матір, відвернув на деякий час від неї передчасну смерть, у листах сина знову виринає найдорожчий йому образ. „В оцю неділю, що минула, були у нас, у Русові, Ваші добрі тато. Ми не знаємо, як їм дякувати. Цілу ніч товклися, аби до нас заїхати... Як я дивився на Вашого тата і на маму мою, то ще і вірив трохи, що мама поздоровіє... Потім тато поїхав назад, я його відпровадив геть у поле; говорили-сьмо багато за Вас і мені було так добре, як тій корничці у полі поміж житами — ковалочок зеркальця замурований у зелень з різков водичков холодненьков... Тато Ваші казали, що то Ви намовили, аби поїхали до нас...

Сиділи-сьмо усі в хаті, мама, сестра з дитиною, з хлопчиком, брати, тато і я та й говорили-сьмо за тата та й за Вас дуже файно. Мама була жива дуже і перед водила. Її було найбільше весело із-за того, що її Василь та таких добрих панів має та що ті пани аж присилають свого старенького тата до неї. Тішилася небога, що утіхи дочекалася з мене...

На другий день я вже їхав. У хаті не було нікого, лиш мама сиділа та й намагалася не плакати.

— Як мені не плакати, коли я мушу. Як мені не плакати, коли я тебе не годна вдержати коло себе. Ти прийдеш, та й від'їдеш, я вмру, а ти прийдеш та й від'їдеш! Ти така мана перед моїми очима, така полуда, що покажеться, засвітить всякими красками, та й пропаде. Ти така моя дитина. Мої очі не годні тебе видіти, бо ти дуга на небі — є та й

нема. Чого я тебе пустила у світ блукати, блудним очником нещасливий, ци ти чуєш, що я без тебе вмираю...

Писав, а в горлі перехоплювало віддих. Від того часу, як перший раз повела його в сільську школу, благословила у коломийську гімназію, як поїхав до Дрогобича, а потім до Кракова радісно, зі сльозами в очах зустрічала його біля хати, з болем і мукою в серці відпроваджувала в далеку дорогу. Тепер занемогла, боялася, що відпроваджує востаннє...

... Софія читала слова листа з душевним трепетом. Здавалося, що говорить не Стефаникова мати, а батько Софії. Адже Софія так само, як і Василь жила далеко від нього, з'являлася перед ним, а потім зникала. Надовго.

Образ Софії мимохіть все глибше й глибше входив у життя і творчість Стефаника. З нею, Софією, пов'язано чимало творчих задумів новеліста, про конкретний зміст яких, на жаль, можемо лише здогадуватися.

„Я тепер пишу річ (під) заголовком „Морози" — молоді люди мають тут твар* і своє слово". — Доля цього твору невідома. „Нотатку дописую, як допишу, то пришліть мені грубу, звичайну нотатку, аби-м мав на вакації". — Про які записки (поезії в прозі, шкіци до новел) йдеться — з'ясувати не пощастило. „З дому пішлю Вам три аркуші письма, аби Вам дати знати, що пишу все, аби Вас зрадувати", — про що йдеться — ніхто вже не скаже. „Легенду Вашу я подер та за водою пустив. Другу напишу, ще сто напишу... У Вашім нотесі пишу всяку письменність". — Що за легенда невідомо (очевидно, психологічний малюнок з життя Софії). Де подівся нотатник із записами Стефаника сьогодні ніхто не знає. „Пишу на кепському папері, бо шкодую той від Вас, аби все таки попри кусники ще й листи писати". Оті „кусники" (шматки) паперу — це поетичні мініатюри, поезії в прозі, які частково дійшли до нас, а частково розвіялися, як кленові листки по полю. Але й дійшло багато тих поезій в прозі — розкиданих по листах літературних перлин, крізь які просвічуються грані великих самородків, які доносять до нас пристрасну душу їх автора, щирість його почуттів. „До моєї душі належить і моя любов, Вона стоїть там супокійно, викута з таких елементів, що їм назви нема. Понад нею висить раз м'яка, чорна ніч, то знов синє небо, то ще квіти з небес до землі. Я сам як до тої статуї зближаюся, то мовкну і маю перед собою її велику і святу, а довкола ніч або небо або квіти... Як коли-небудь, я за неї, мов любов, говорю, то потім терплю муки. Чую, що нема такої бесіди, аби її висказала, що не вродився такий чоловік, аби найшов таку бесіду... Очима може, може складом уст, може музиков можна би дати хоть крішку правди за любов, але мовою ніколи... Ви вірте, що любов моя то є святість... Для мене Ваша просьба свята. Хочете, аби писати, то буду. Але прошу Вас не згадувати мені за мою святість".

Це пеан на честь любові і в найширшому розумінні, і в найінтимнішому. Любов, на честь якої Стефаник ставить статуї, оспівує її як наземне божество, охоплює найслабші почуття до всього прекрасного в житті і природі, до тих, яких письменник обгорнув теплом свого серця, і до тієї, якій він адресував листа... Все, що мав найкращого у своїй душі віддавав, після матері, Морачевським: Софії й Вацлаву, переживаючи, як власну, драму їхнього життя. Коли через непорозуміння Морачевські жили окремим товариським життям, все віддаючи дітям, Стефаник навіть тоді більше, як другом Софії не міг бути. Отримавши з Цюріху від Вацлава листа, сповненого суму і самотності, Стефаник радив своїй приятельці: „Їдьте туди і будьте для Вацлава такі, як для мене або ще ліпші в сотеро". Так могла написати тільки людина високої духовної культури, для якої священими були почуття безкорисливої приязні, повної самопожертви в ім'я дорогої людини.

Та приязнь, та сердечність, що жила в серці Стефаника, перейшла на дітей Морачевських, на Юрчика й Єву, що були світлими промінням у їхньому житті. Чистий світ душі старших і молодших Морачевських огрівав теплом серце Стефаника протягом юності і старості. Для Морачевських же Стефаник був джерелом духовної краси, сердечної щирості, життєвої наснаги.

... Він пережив свою приятельку Софію, яка навчила його любити Русів (де ніколи не була, але до якого линула думками), правду в собі, якою він жив, яка була мірилом всіх його вчинків. Він пережив Софійчину дочку Єву, сина Юрка. Смерть цих дорогих людей наклала три глибоких шрами на його зболіле серце.

———————

ОЛЕКСАНДРА ЧЕРНЕНКО

Олександра Черненко-Рудницька відома українська письменниця Канади. Нещодавно вийшла друком в Україні в видавництві „Обереги" збірка її поезій „Паломник" з передмовою та редакцією Миколи Рябчука. Відкривається ця книжка поезій віршем „Піонер" (присвячений українським піонерам Канади), який і подаємо нижче.

Редакція

ПІОНЕР

Як глянув піонер на пущі глуш,
Мала хатина з страху до землі присіла.
Зневіра крикнула: „Її не руш —
Втікай, тобі до неї геть немає діла!"

Наїжилась велика і страшна ...
І виє вовком, щоб не підійти.
Відкрила ями де-не-де вона,
Мов чорні крокодилячі роти.

І небо тисне оловом на душу ...
Аж промінь, поміж хмар, зірвав заслону
Тривог: „Та ж дітям їсти треба — мушу —
Я мушу вирубать тебе законом!"

Зігнуті плечі воля піднесла,
І мозолі вкорінювались між дерева.
Гриміли і сокира, і пила...
Аж вся йому до ніг упала пуща — Єва.

І золотом пшениці дивляться поля
На небо, де блават цвіте по виднокруг.
І творчим духом дихає оця земля,
Що п'є з руки людини полум'я потуг.

Едмонтон, 1991

ВОСКРЕСНЕ ХОЛМЩИНА

Присвячую усім Холмщакам
на рідній Холмщині
та в розсіянні сущим

Христос Воскрес!
Воскресла Україна!
Скорботна ж Холмщина
Москвою віддана ляхам
Очікує Воскресшого Христа
В Холмі!
На вільній, Даниловій Горі.
Тоді новий Фавор
Осяє Холмщину
І проповідь нова, нагорна пролуна
В Соборі,
На Даниловій Горі,
З прославою Воскресшого Христа.
І Холмський люд співатиме „Воскрес",
Піднявши руки вгору, до небес,
А Божа Мати спустить омофор,
Щоб захистить святий Її Собор.
Народе Холмщини, надійся!
Віри не ламай!
Христа Воскресшого чекай!
Доки в народі душа жива
Сила ворожа її не здола.

Катерина Василів-Сидоренко
Торонто, Канада
1992 р.

Цей вірш присланий колишньою ученицею Холмської Клясично-Академічної Гімназії в зв'язку з заплянованим Конґресом Холмшини і Підляшшя, який має відбутися у Львові у вересні місяці цього року. Ред.

ЕСПАНКА З РОДУ ДУКІВ І ПЕРСЬКА КНЯГИНЯ СТАЛА УКРАЇНСЬКОЮ ПИСЬМЕННИЦЕЮ

Наталена Королева походила з роду еспанської шляхти (у XIII столітті один з її предків по матері був королем). Це був Альфонс X — поет, науковець і літературний діяч, а материн рід був споріднений також із св. Домініком. Її батько — граф Волині.

Народилася наша письменниця 2 березня 1888 року в Бурґоссі в Еспанії. Мати її померла п'ять годин після народження Наталени, тож знає її дитина тільки з портрету і з розповіді батька. Батько не розлучався з мініятурою знімки матері, носив її завжди з собою, навіть тоді, коли по 14 роках одружився вдруге.

Перші роки дитинства Наталена провела на Волині під доглядом бабуні Теофілі. Але бабуня померла, коли дитині не було ще п'яти років. Батько був членом Французької Академії Наук (етнолог), був постійно в наукових подорожах. Дівчинка не мала родинного тепла, займався нею дядько Євгеній, дав її на десятому році життя до манастирської школи в Піренеях. Згодом взяла її до себе тітка — дружина другого дядька по матері, але та опіка довго не тривала, бо тітка померла, а дядько весь час перебував у бібліотеці Ватикану, занурений в студії старовини.

Училася Наталена то в Еспанії, то у Франції, то в Римі. Коли батько одружився вдруге з чешкою з родини Лосів, вона навчила її чеської мови, познайомила з історією й літературою.

За перебування в Еспанії у віці юначки Наталена була в приязні з престолонаслідником Альфонсом XIII, часто бувала в королівському палаці.

Після другого одруження батько переселився до Києва й віддав дочку на науку до інституту „благородних" дівчат.

Про цей період свого життя письменниця написала твір „Без коріння", що є не тільки талановитим переданням характеру цієї школи, глибокою аналізою різниці в духовості людей того часу, яких коріння пов'язане з різними культурами — головним чином Сходу і Заходу.

По закінченні інституту мачуха, як подає це Дмитро Бучинський (хоч сама письменниця в автобіографії про це не згадує), рішила видати Наталену заміж за вояка. Наталена, тоді 16-річна, шукала рятунку від цього заміжжя у свого дядька в Еспанії, писала до нього, але мачуха переловлювала пошту й дядько допомоги Естереллі (так її звали в родині) не міг дати. З нещасливої ситуації врятувала дівчину казкова подія. На балю у Петербурзі вона зустріла перського князя Іскандра Галгамаші з роду Акаменідів. Зустріч привела закоханого князя до двобою з нареченим Естереллі. Закохана пара втікала через Київ і Кавказ до Індії. Родина князя сердечно привітала нашу Наджиму (так були її вже перезвали), готовилася до весілля. Але до цього не дійшло. бо Наталена збагнула, що вона християнка — не зможе сприймати іншої релігії. А була вона глибоко релігійна.

Довелося втікати до Еспанії до дядька о. Євгенія. Там відновилася приязнь з Альфонсом XIII. Мати ж його королева Марія-Крістіна наказала дівчині або вступити в манастир, або виїхати з Еспанії без права повороту, бо не бажала такого одруження для свого сина. Естерелла виїхала до Парижа на студії археології. Їх успішно закінчила при допомозі дядька. Згодом працювала при розкопках Помпеїв, писала наукові праці. Поруч з археологією студіювала арабську мову, музику, вивчала сольоспів, виступала в різних операх. Була любленою співачкою в операх різних міст Європи, бо чудово співала, була доброю артисткою і неперсічною красунею. Молоденька красуня дивувала зустрічних своєю обдарованістю.

Ось як описує зустріч Олександра Кошиця з Наталеною в ресторані Парижа знавень життя співачки Дмитро Бучковський:

— Кармен, ах, Кармен! — озвався Кошиць, попиваючи чай. Коли ж Кармен заговорила по-українськи, Кошиць мало склянки з чаю не перевернув. Ще більше здивувався він,

коли довідався, що Кармен дійсно оперова співачка.

— То ж виходить, що ця Кармен — не Кармен, а якась дивна енциклопедія у жіночій сукні. І не заспокоївся аж поки Наталена не заспівала йому одну з найтяжчих арій з опери „Кармен".

Але світові події перервали оперну кар'єру Наталени. В 1914 році вона підписала контракт з оперною трупою у Венеції на цілий рік, та прийшов лист від вмираючого батька з Києва. У Києві мусіла залишитися, бо вибухла війна. Та тут зустріла знову перського князя, він прийняв християнство, вони одружилися. Але по кількох місяцях князь загинув на війні. Наталена разом зі своїм дядьком працювала в Червоному Хресті як лікарка, була двічі ранена, відзначена за свою відвагу.

По війні Нателана прийняла працю в дипломатичній місії Української Народної Республіки. Її очолював д-р Василь Королів-Старий. Всі працівники місії виїхали до Праги. Там Наталя і д-р В. Королів-Старий одружилися. Цей випадок зустрічі Наталі з українцем, що сам був письменником, привів Наталю в українську літературу. Вона почала писати по-українськи в 1919 році. Їй була близькою література, бо ще в дитинстві писала вірші французькою мовою, вивчала мови й мистецтво, з життя в Києві багато пам'ятала українських переказів, легенд і фолкльору. Преккрасно вивчила українську мову, збагнула й духовість нашого народу, а живучи серед українців, одружившись з д-ром В. Королевом, що був письменником і духово багатою людиною, поюбила українську мову й культуру й почала писати з 1919 року українську творчість.

Її твори (їх 15!) українською мовою віддзеркалюють зацікавлення письменниці старовиною, бо ж, як згадує в бібліографії, вона архерлог. Самі назви творів говорять про їхній зміст: „Наслідування Христа" Томи Кампійського, (переклад) „Во дні они" (збірка оповідань з Євангелії), „1313" — Бартольд Шварц винайшов порох (образи з життя лицарства), „Інакший світ" (оповідання); „Без коріння" — рік перебування в Інституті благородних дівиць (вивчила російську мову на бажання мачухи); „Предок" — з родинних аналів; „Сон тіні" — про часи царя Адріяна; серед постатей твору є раб Джура Мастар — українець, і донька центуріона українка, батько якої привіз Адріянові коня „Бористена", якому цар казав поставити пам'ятника, склав вірша на його честь; „Леґенди старокиївські" — свята Ольга, св. Анастасія з історії грецьких колоній на Криму; „Леґенди старокиївські", — друга частина з леґендами, а між ними цікава деталь про Сен Жермена, славного альхеміка і чародія, який був сином української селянки із Закарпаття і графа Франца Ракочого; „Останній бог" — друга частина „Сна тіні" (твір ще не друкований); „Стежками і шляхами життя" — життєпис авторки (твір ще не друкований); „Мезу, жрець єгипетський": (ще не друкований); „Що є істина" — повість про Пилата за історичними даними; авторка подає характеристику Пилата не за стандартними даними; „життя святої Великомучениці Варвари". Останній твір був друкований в 1922 році заходами проф. Івана Огієнка. Стаття — автобіографія, друкована у „Віра і культура" ч. 4 і 5 1958 р., Вінніпеґ, де її друковано як уривки листів до Митрополита Іларіона.

Творчість Наталени Королеви внесла в нашу літературу нову тематику, розкрила нові проблеми, нові постаті, поєднала нашу літературу зі світовими проблемами. З її творів бачимо небуденну індивідуальність авторки, багату культуру, велике знання і муравлину працю та своєрідність стилю. Релігійна тематика творів, глибина релігійности авторки корисно впливає на духовість читача.

Померла письменниця 1 липня 1966 року в Мельніку в Чехословаччині. Твір „Без коріння" вийшов трьома виданнями. У ньому бачимо цікаву зустріч інститутки Ноель з Миколою Лисенком, який навчав співу й музики в цій школі.

Літературна спадщина письменниці поважна. Не всі твори друковані, навіть невідомо де їх шукати (Прага, Сарсель, Львів?). Твір „Інакший світ" нагороджено двома першими нагородами у Львові в 1930 роках.

Т. Горохович

ДЕНЬ ЧЛЕНСТВА У ВІДДІЛІ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ВІННІПЕҐ, КАТЕДРА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

Поважною і корисною є традиція в наших відділах вшановувати багатолітніх членок, які своєю працею причинилися до успіху і розвитку Союзу Українок, а також зміцнити наше українське православне суспільство. Радісно на серці, коли бачиш, що достойним членкиням за їх довголітню працю віддано належну пошану.

Тому відзначення членок Союзу має за свою мету ще раз підкреслити важливість праці громадської та признання тим взірцевим членкиням, які багато добра зробили на ниві громадській.

Сьогодня, 6-го березня 1994 р. в авдиторії Катедри Пресвятої Тройці у Вінніпеґу були нагороджені грамотами:

60 літ членства — Дора Будзінська; 50 літ членства — Галя Ласько, Марія Масцюк, Елсі Медвій та Саварина Закус; 25 літ членства — Галя Ґедовс, Анастасія Іваха, Анна Курчаба, Савелія Павлик, Ліна Власійчук та Ярослава Яременко. Почесне членство надане добр. Марії Керніцькій та Софії Тесарській. Голова Дирекції Колеґії Св. Андрея, а наша членкиня, представниця контрольної комісії, Леона Радчук розповіла по черзі, короткий життєпис Марії Керніцької та Софії Тесарської. Вона від імені всіх нас бажала їм многих літ життя, і щиро так запевняла: „Ви нам всім дуже-дуже потрібні!"

Пані Тесарська вступила в членство відділу 42 роки тому; це офіційно, бо перед тим пані Тесарська належала до С.У.К. в різних місцевостях, де тільки її муж Фелікс вчителював; в Сірко, Попларфільд, Комарно та інші. А коли родина Тесарських осілася у Вінніпезі, пані Софія вступила до нашого відділу. Від тих пір пані Тесарська була дуже активна при нашій церкві і в нашому відділі. Вона служить в членстві сестриць вже довгі роки, доглядала за альтарем, була 4 роки авдитором при відділі, 3 роки служила в комітеті сеньйорів, довгі роки репрезентувала наш відділ при Червоному Хресті, в телефонічному комітеті. Найдовше і найліпше ми знаємо п. Тесарську як господиню в кухні, на всілякі оказії. Таких господинь в кухні, як пані Тесарська тяжко тепер найти, „навіть зі свічкою серед білого дня".

Пані Тесарська і подібні їй господині в кухні є фінансовим фундаментом, від якого залежить життя нашого відділу, цієї громади.

Добродійка Марія Керніцька належить до С.У.К. вже 61 рік. Перерахуючи всі позиції, які займала добродійка, перечитавши статті про неї в „Промені", пані Радчук спитала себе: „Скільки наших українських православних дітей по всій Канаді навчала наша добродійка Марія Керніцька в недільних школах, українських школах, скільки молодих СУМК-івців, скільки жінок і скільки наших організацій скористали з її знання української мови, релігії, провідництва. Відповідь така — багато, багато сотень..."

І зараз, коли потрібна порада, консультація, допомога, добродійка Керніцька ніколи не відмовить. „Ходячою енциклопедією в полі виховання молодої ґенерації, жіноцтва" так назвала її Леона Радчук, яка представила наших членок не сухо, офіційно, а з жартами, „живою мовою", і повірте, від цього не поменшилася пошана до наших почесних членкинь. Напроти, створилася тепла, дружня атмосфера.

ВШАНУВАННЯ ДОВГОЛІТНІХ ЧЛЕНОК

День Членства у відділі ім. Лесі Українки при Катедрі Пресвятої Тройці у Вінніпезі. На фото: 1 ряд внизу, зліва Ліна Власійчук, добр. Марія Керніцька, отець Лакуста, Блаженніший Митрополит Василій, Софія Тесарська, Елсі Медвій, Галя Ласько. 2 ряд, зліва: голова відділу Олена Ґерреті, Галя Ґедовс, Саварина Закус, Катерина Будзінська, Ярослава Яременко, Анастасія Іваха, Анастасія Міщук та Оля Ковальчук.

ВШАНУВАННЯ НОВОПРИЙНЯТИХ ЧЛЕНОК

Після відзначення заслужених членок (від 60 до 25 літ праці для Союзу Українок Канади) до відділу ім. Лесі Українки були прийняті нові членки: пані Аліса Будзінська, пані Миртел Осачук, пані Мішель Ковальчук, добр. Лариса Макаренко, добр. Ґеня Божик, пані Одрі Василак, пані Наталка Майба і пані Аліса Хортяний.

Всі нові членки отримали червону квітку маку.

День Членства минув скоро; приємно було вітати нових членкинь. Голова Комітету членства Оля Ковальчук подякувала всім, хто допомагав їй. А голова Відділу Олена Ґерреті відзначила, що Оля Ковальчук вже 7 літ, як очолює цей комітет. І як ми всі бачимо, — успішно очолює. Завершений цей День Членства підтверджує її успіх керівництва.

Людмила Павенська
Кореспонденційна секретарка відділу

РІЧНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ ІМ. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ
СУРРЕЙ, Б.К.

Річні збори відбулися 27-го листопада 1993 в церковній залі в 1-й год. дня. Присутніх було 32 членки.

О. Ворончук провів молитву, помолились і за покійних членок. Після молитви о. Ворончук привітав членок, подякував за добру працю на протязі цілого року, побажав членкам доброго здоров'я і щирої праці в наступному році.

Предсідницею зборів була Анна Собул, секретаркою Єлена Ткачук.

В нашому відділі є 48 членок. Ми мали 10 місячних зборів і одне засідання. На зборах читаємо обіжники від Централі і від Провінційної управи, читаємо кореспонденцію. Наші членки виконують велику працю: приготовляють обіди на всі свята, подаємо каву, перекуску щонеділі після Богослужения. Опікуємось українською школою і дітьми, що в танцювальній групі, а їх є сорок. Приготовляємо концерти на св. Миколая і на День Матері. Відвідуємо хворих. Пишемо писанки, печемо паски, бабки, робимо вареники, голубці на продаж. Це дає нам можливість робити пожертви на церкву, Укр. Музей і багато інших (зробили пожертву 500.00 дол. Surry Memorial Hospital на побудову Cancer Clinic.)

Управа на 1994-ий рік.

Василина Бонар — голова, *Анна Собул — 1-ша заступниця, Анна Шевчук* — 2-га заступниця, *Єлена Ткачук* — рекордова секретарка, *Анна Шевчук* — кореспондентська секретарка, *Анна Собул* — 2-га секретарка, *Надя Шульга* — касієрка.

Контрольна комісія — *Нилен Кравчук, Ґладис Андриєс, Викі Гишка.*

Сестриці: *Ангеля Дверничук, Дверничук, Роза Скакун, Една Ключка, Н. Кравчук, Марія Ґрекол, К. Бучар, Ольга Ганкевич.*

Комітет мистецтва (Arts and Craft): *Марія Манюк, Ангеля Дверничук, Марія Антонишка, Клементіна Макар, Роза Скакун, Ґледис Андреєс, Єлена Ткачук, Галя Деркач.*

Відвідування хворих — *Анна Шевчук*

Культ. освітні референтки: *Анна Никонюк, Надя Шульга, Т. Гравар.*

Неділні перекуски: *Галя Деркач, Єлена Ткачук, Анґеля Дверничук, добр. Ворончук.*

Громадсько-товариський комітет: *Анна Шевчук, Марія Антонишка, Ангеля Дверничук, Л. Куяк, Ольга Кравець, Л. Корлітська.*

Жіноча рада: *Марія Антонішка, Єлена Куяк, Анґеля Дверничук, Ґвен Гунчак, Єлена Ткачук.*

Укр. школа — *Василина Бонар, Єлена Ткачук, Ґледис Андріяс,* учителька — *Галя Боброник.*

Телеф. комітет: *Викі Гишка, Марія Ґрекол, Клементина Макар.*

Представниці до КУК — *Анна Залубняк, Марія Антонишка*

Реф. „Променя" — *Анна Собул.*

Після успішного закінчення зборів всі присутні обідали в ресторані.

Василина Бонар — *голова*
Єлена Ткачук — *секретарка*

ВІДДІЛ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ ПРИ КАТЕДРІ ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ В ВІННІПЕЗІ

ВІДДІЛ СУК ПРИ ПАРАФІЇ СВ. АНДРЕЯ
ЕДМОНТОН, АЛЬБЕРТА

Річні збори відділу відбулися 20 вересня 1993 р. в авдиторії при церкві Св. Андрея в присутності 78 членок. Після смачної вечері збори відкрила голова відділу Емілія Ґорґійчук, Джанис Брода була предсіцницею цих зборів. Вікторія Жуківська була секретаркою. Збори відкрилися молитвою, яку провів отець Крищук. Вшановано померших членок однохвилинною мовчанкою.

У нашому відділі є 105 членок, одна почесна членка. Відділ відбув 9 місячних зборів за 1992-93 рік. Членки відділу приготовили Йорданську вечерю, Великодне спільне свячене, храмове свято, осінній базар, весняний чай і влаштовували випродаж різного печива. Членки продовжують продаж куховарських книжок, які самі склали і видрукували. Як є потреба, видають обіди після похорону.

Маємо перекуску раз на місяць після Богослуження. Це дає людям нагоду ближче познайомитися.

Сестриці доглядають квіти у церкві і дбають про чистоту нашої церкви.

Наш Добродійний комітет відвідує хворих і висилає квіти і картки поздоровлення.

Окрім того наші членки є у „All Ukrainian Orthodox Benevolent Committee" і відвідують усіх членів українських православних громад які у лікарнях, домах опіки і т.д.

А крім того є комітет, котрий ставить собі за мету відвідувати старших громадян українського православного походження, які перебувають у селі Св. Андрея.

— Наш відділ найбільше жертвує на нашу церкву.

— Провадиться Недільна Школа. Ева Лисак разом з мужем Василем поверх 12 років взяли це під свою опіку. Цього року цю програму передено Христині Говґен. Маємо молодших хлопців, які прислуговують священику.

— При парафії існує церковний хор під проводом Гриця Малюжинського і дяків.

— Провадиться українська школа для дорослих осіб.

— Існує СУМК для молоді і провадяться українські танки для дітей.

— Існує клюб для мужчин, які займаються різними проєктами, і клюб Горожан Золотого Віку.

— Членки є активні, талановиті і мають бажання підвищити своє знання і зрозуміння української культури і традиції.

— Разом з отцем Мирославом Крищуком і добр. Надією та проводом існує наша християнська родина при парафії Св. Андрея у Едмонтоні.

Executive for 1993-94

Past President — Emilie Gordichuk
President — Zenovia Sakowsky
1st. Vice Pres. — Kathy Buchanan
2nd Vice Pres. — Mickey Samycia
3rd Vice Pres. — Vivian Skaken
Secretary — Iris Blower
Treasurer — Lillian Cebryk
Archives — Mary Koshman
Library — Natalie Labatiuk
Sick & Visiting — Anne Malowany
Program — Sylvia Grey and Pauline Lysak
Telephone Committee — Zenovia Haydey
SUMK Rep. — Kathy Buchanan
Promin Rep. — Paulin Lysak
Membership — Elsie Boychuk
Hospodynia — Stephanie McNee
Altar Guild — Luba Feduschak,
Helen Shewchuk, Eva Strilchuk
Emergency Roster — Anne Salamandick
Ways/Means/Publicity — Phyllis Skaken,
Ann Yaholnitsky
Fellowship — dobr. Nadia Kryschuk

Павліна Григор-Лисак
референтка Променя

———————

1994

ЗВІТ ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ СУК ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В РЕДФІЛД-РІЧАРД САСК.

В нашому відділі є десять (10) членок.

Збори відбуваються по черзі в домах членок. Господиня подає перекуску після нарад, а прихід з вільної датки призначений на добродійний фонд. Під час перекуски відзначуємо співом „На многі літа" тих членок, котрим припадає того місяця день народження. На зборах читаємо обіжники, кореспонденцію, статті з журналу та інші читання, які членки самі вибирають.

В честь Лесі Українки та Тараса Шевченка ми співали на зборах „Заповіт", „Думи мої", „Реве та стогне" і читали поему Шевченка, а на Лесине свято О. Ковальська читала історію Лесиного життя і творчости.

Помагали ми фінансово слідуючим: місцевій церкві Св. Володимира, оселі „Зелений гай", Українському музею в Саскатуні, Інституту ім. Петра Могили — на літні курси, Amnesty International і КУК. Також переводили збірку для поборювання рака, для сліпих і на Червоний хрест.

Дбаємо про чистоту і порядок в церкві та в народньому домі. Кожна родина гостить священика з родиною обідом після Богослуження.

Помагаємо родинам в потребі під час похорону чи поминків. Висилаємо пожертву до „Променя" на нев'янучий вінок покійних членок.

Їздимо з мужчинами колядувати. Також беремо участь в Окружному церковному хорі в Норт Бетелфорд, Саск.

Фондів здобули в 1993 ось такими проєктами: продаж Великоднього печива і писанок, обід на Проводи, на храм і на Коляду, осіння вечеря. Продавали або самі купували білєти для Провінційної Управи і також для Музею та для Інституту ім. Петра Могили.

Наші фінанси в 1993:

Прихід	$4893.21
Розхід	$2348.21
в касі осталось на 1994 рік	$2545.00

Наш новий заряд на 1994

Уступивша голова ..... Юлія Кучірка
Голова ..... Євгенія Никифорук
Заступниці голови: .. Олеся Плюта, і Зірка Ковальська
Кореспонд. секр. ..... Ольга Никифорук
Касирка ..... Зірка Ковальська
Рефер. добродійна ..... Юлія Кучірка
Культурно-освітня ..... О. Никифорук і О. Ковальська
Церковні сестриці: Олена Плюта, Кароля Дмитрук і Олеся Ковальська.

Бажаємо всім управам та членкам найкращих успіхів у цьому 1994 році.

Ю. Кучірка — *уступивша голова*
О. Никифорук — *корес. секретарка*

———————

ВІДДІЛ ІМ. ОЛЕНИ ПЧІЛКИ
ЕЛШЕМ-КАДЕТ

Річні збори відбулися 28-го листопада в домі голови відділу Олени Ободяк в присутності 14 членок і гості, добродійки Терези Дамарадз.

Предсідницею була Олена Ободяк. Вона відкрила збори і всі промовили молитву „Царю небесний". Усі членки мали на собі відзнаку „Смолоскип".

Секретарка Розалія Козунь перечитала звіт минулих річних і місячних зборів. касієрка Маруся Козунь дала цілорічний фінансовий звіт.

Наш відділ мав 9 місячних і одні річні збори. Продовж '93 року членки провели таку працю:

1. Справили „Маланку".
2. Традиційний український буфей.
Спільну Йорданську Вечерю та обмін дарунками.
4. Приготовили перекуску під час Пасії.
5. Спільне свячене.
6. Храмовий обід.
7. Вечерю на Пущення.
8. Різдвяну випродаж печива.
9. Випродаж печива з пасками і писанками.

10. Гостили перекускою 106 старших у Старечом домі.
11. Привозили обіди „Мілз он Вілз".
12. Післали одіж до Бразилії.
13. Дали фінансову поміч новому священнику і його новоприбулій родині з Польщі.
14. Післали церковні речі в Україну.
15. Святкували День Подяки з приступленням до Сповіді і Св. Причастя.
16. Підтримали фінансово українських танцюристів „Веселі" у Нипавин.
17. Фінансували поміч „Зеленому гаю" (Оселя)
18. приготовили голубці для Музею Нипавин на „Домініон Дей".
19. Видали поминальний обід.

ЗАРЯД НА 1994

Голова — Олена Ободяк
Заст. голови — Коні Михайлюк
Секретарка — Розалія Козунь
Касієрка — Маруся Козунь
Контр. Комісія — Марія Рудей, Ольга Звоздецкі і Ярина Рудей
Сестриці до церкви — Анна Н. Козунь, Варвара Козунь і Марія Юзва
Відвідування хворих — Анасія Рудей, Марія Юзва і Ярина Рудей
Господині — Анна Н. Козунь, Варвара Козунь, Ольга Козунь і Марія Рудей.

Прихід — $7512.49 — Розхід — $4582.90
Осталось у касі — $2929.59

Розалія Козунь
секретарка

РІЧНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ СУК ІМ. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ
ВИТКІВ, САСКАЧЕВАН

Річні збори відділу відбулися 9-го березня 1994 року у домі Савелі Бузяк в присутності 10 членок.

Голова відділу Ґлорія Стокалко відкрила збори молитвою, вшанували хвилиною мовчанки покійних членок.

Протокол минулорічних зборів прочитала секретарка Дженис Свистун.

Звіт касирки прочитала Рут Гриневич. Звіти були приняті.

За минулий рік Товариство відбуло 4 зборів. Збори провадимо в англійській мові через те, що є чотири членки котрі не розуміють по-українському, але дуже здібні і працьовиті.

Звіт діяльности

На початку року їздимо колядувати. Пекли паски у домі Дарусі Ткачук, а голубці і meat balls у домі Гедер Бузяк. (У нашім Народнім Домі не маємо води і тому не вигідно). Мали день продажі печива у Норт Бетлфорд.

Святили паски. Приходить багато дітей з своїми кошиками. Влаштували обід на Проводи. Поправили баню на церкві і вставили нові двері у Народнім Домі.

Відсвяткували 65-літній ювілей Жіночого Товариства у Редфілд. Восени відбули день Подяки. По Богослуженнях влаштовуємо обіди. Восени робимо пироги у домі Дарусі Ткачук. Ми дуже вдячні їй за таку вигоду.

У нашім Виткові розпочали українські танки, групу назвали „Червона рожа". Участь бере 30 дітей. Приїжджають діти з усіх околиць. Наше Товариство допомагає платити за паливо і електрику. Замість цвітів посилаємо до „Променя" пожертви. Даємо маленькі пожертви Інституту, оселі „Зелений гай", Telemiracle, Недільній Школу у Норт Бетлфорд, куди від нас їздять 6 дітей. Подяка велика Наді Кусей і Петрусі Галевич, котрі вчать, і Гедер Бузяк, що їм помагає з маленькими учнями. Допомогли грошима на парафіяльну хату у Норт Бетлфорд.

Виповняємо і посилаємо бюджет до Централі, Консисторії і Окружного Церковного Комітету у Норт Бетлфорд.

Заряд на 1994 рік

Голова — Ґлорія К. Стокалко
Заст. голови — Савеля Р. Іванчук
Секретарка — Дженет Свистун
Касирка — Рут Гриневич
Контрольорки — Савеля Бузяк і Ольга Волошен.

Кореспонд. секретарка
Ганя Іванчук.

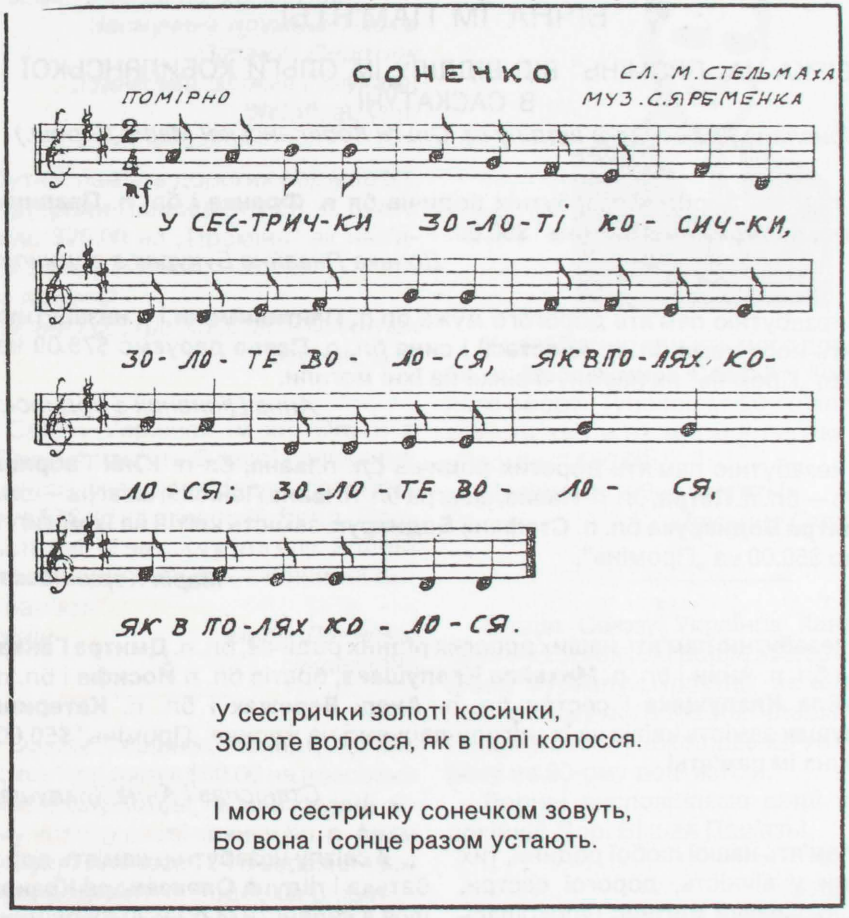

У сестрички золоті косички,
Золоте волосся, як в полі колосся.

І мою сестричку сонечком зовуть,
Бо вона і сонце разом устають.

БУБЛИК І ПАЛЯНИЦЯ

Бублик житній паляниці
Говорив хвастливо:
— Ти засмагла, темнолиця —
Зовсім не вродлива.
Я ж біленький, солоденький,
Вигнутий красиво,
У малечі викликаю
Посмішку щасливу.

І сказала хвастунові
Паляниця свіжа:
— Ти святковий подарунок,
Я буденна їжа.
Я до кожної родини
Йду щодня до хати.
Ти, як гість, у дім приходиш —
Я ж, як рідна мати.

КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

ЗБІРКА НА „ПРОМІНЬ" ВІД ВІДДІЛУ ІМ. ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ В САСКАТУНІ

(Прислала референтка відділу ім. Ольги Кобилянської Марія Дорош.)

В пам'ять дорогих незабутніх родичів бл п. **Франка** і бл. п. **Павлини Лоренц** даруємо на „Промінь" $50.00.

Донька Ливайна Букурак з родиною

В незабутню пам'ять дорогого мужа бл.п. **Пантилимона** і в незабутню пам'ять його мами бл. п. **Анастасії** і сина бл. п. **Павла** даруємо $75.00 на журнал „Промінь" як нев'янучі вінки на їхні могили.

Анна Ціпивник з родиною

В незабутню пам'ять дорогих родичів бл. п.**Івана,** бл п. **Юлії Ґабриш** братів — бл. п. **Петра,** бл. п. **Павла,** шваґра бл. п. **Івана Пенюка,** шваґра — бл. п. **Дмитра Боднарука** бл. п. **Стефанії Боднарук**, замість квітів на їх могили дарую $50.00 на „Промінь".

Марія Корчинська

У незабутню пам'ять наших дорогих рідних родичів, бл. п. **Дмитра Ганкавича** і бл. п. **Анни** і бл. п. **Михайла Клапущака,** братів бл. п **Йосифа** і бл. п. **Михайла Клапущака** і сестри бл. п. **Анелі Вережак** і бл. п. **Катерини Клапущак** замість квітів на їх могили даруємо на журнал „Промінь" $50.00.

Вічна їм пам'ять!

Станіслав і Анна Клапущак

У світлу пам'ять нашої любої родини, тих що відійшли у вічність, дорогої сестри, братової бл. п. **Славки Богоніс** (упокоїлась 24-го червня 1970 р.), любої мами, тещі бл. п. **Кароліни Когут** (упокоїлась 4-го липня 1982 р.), батька, тестя бл. п. **Константина Когута** (упокоївся 12 березня 1952 р.), даруємо $25.00 на „Промінь", як нев'янучий вінок на їхні могили. Скучаємо та смутно нам за нашими любими покійними. Нехай наш милий Господь проводить душі наших покійних правдивою, сонцем освітленою стежкою.

Вічна їм пам'ять!

Доні і зяті
Оля і Никола Струтинські
Таня і Петро Петранюки
Тандер Бей, Онтаріо

У світлу незабутню пам'ять дорого мужа, батька і дідуня **Олександра Козира** (упокоївся в червні 1974 р.) у 20-ту річницю упокоєння його замість квітів на могилу жертвуємо $50.00 на журнал „Промінь".

Вічна йому пам'ять!

Родина покійного Ол. Козира
Едмонтон, Альберта

———————

У світлу пам'ять мого дорогого мужа **Корнила Андріящука,** котрий упокоївся 1-го червня 1961 року, дарую $20.00 на журнал „Промінь" замість квітів на могилу покійного.

Вічна йому пам'ять!

Марія Андріящук
Ту Гілс, Альберта

У світлу незабутню пам'ять мого мужа **Івана Сиротюка**, який упокоївся 15-го жовтня 1993 року і сина **Славка**, який упокоївся 13-го травня 1989 року дарую $25.00 на „Промінь" замість квітів на їхні могили.

Засмучена дружина і мама
Сузанна Сиротюк
з дочками, зятями і внуками
Wainfleet, Ont.

———————

В незабутню пам'ять дорогих родичів бл. п. **Юрія і Катерини Павлишин**, і бл. п. брата **Петра** дарую $20.00 на „Промінь" як нев'янучий вінок на їхні могили.

Вічна їм пам'ять!

Дочка і сестра Анастасія Микитюк
Вернон, Б.К.

———————

Відділ Союзу Українок ім кн. Ольги в Ґронлид Саск., в пам'ять бувшої членки бл. п. **Анни Іванусь**, яка упокоїлася 1-го квітня 1994 р. дарує $25.00 на пресовий фонд „Променя" замість квітів на свіжу могилу. Родині висловлюємо щирі співчуття, а покійній Анні „Вічная пам'ять".

Марія Арсеній — голова
Марія Данилюк — секретарка

———————

Відділ Союзу Українок Канади ім. кн. Ольги в Едмонтоні дарує $50.00 на пресовий фонд журналу „Промінь" як нев'янучий вінок на свіжу могилу своєї членки бл. п. **Анни Пісецької**, яка упокоїлась 17-го березня 1994 року на 80-му році життя. Родині висловлюємо наше щире співчуття, а покійній Вічная Пам'ять!

Ф. Тарновець
реф. „Променя"
Едмонтон, Альберта

———————

В незабутню пам'ять дорогих родичів бл. п. **Антона і Юзефи Сітко** і бл. п. **Ілька і Дарки Чвалюк,** в пам'ять мужа бл. п. **Василя Чвалюка** дарую $25.00 на „Промінь" як нев'янучий вінок на їхні могили.

Вічна їм пам'ять!

Марія Чвалюк
Овкбирн, Манітоба

БЛ. П. ВОЛОДИМИР САБАТ

У незабутню пам'ять мого дорогого мужа бл. п. **Володимира Сабата** у 10-ту річницю його смерти (упокоївся 20-го липня 1984 р.) замість квітів на могилу дарую на журнал „Промінь" $50.00.

Покійному вічна пам'ять!

Дружина Стефанія Сабат
з родиною

———————

Відділ Союзу Українок Канади ім. кн. Ольги в Едмонтоні дарує $50.00 на пресовий фонд журналу „Промінь" як нев'янучий вінок на свіжу могилу своєї членки бл. п. **Дори Татарчук**, яка упокоїлась 25-го квітня 1994 року на 90-ому році життя.

Родині висловлюємо щирі співчуття, а покійній Дорі Вічная Пам'ять!

Ф. Тарновець
реф. „Променя"
Едмонтон, Альберта

———————

В першу річницю упокоєння моєї дорогої дружини бл. п. **Любови Стефанюк**, мами, бабусі і прабабусі, котра упокоїлась 23-го червня 1993 року, залишивши нас у великому смутку, дарую $20.00 на журнал „Промінь" як нев'янучий вінок на її могилу.

Спи дорога дружино, мамо, бабусю і прабабусю, а канадська земля нехай буде ласкавою до Тебе!

Пам'ять про Вас буде жити вічно з нами!

Вічная пам'ять!

Муж Теодор Стефанюк з родиною

БЛ. П. ІВАН ДЖАРМАН

Бл. п. Іван Джарман упокоївся 9-го травня 1994 р. в Йорктонській лікарні, проживши 93 роки.

Народився Іван Джарман 27-го березня 1901 року в околиці Теплок. в Норт Вест Території у родині Теодора і Сафти Джарман, котрі приїхали до Канади 1899-го року.

Тяжко проходили молоді літа Івана.

Іван прагнув науки і вищої школи, але це було неможливо, бо, як старший син, мусів з татом працювати на фармі. І тому Іван шукав товариства з місцевими учителями, щоб довідатися що діється в Канаді та й у цілому світі. Він завжди цікавився політикою. Він любив і шанував Канаду, не забував і до кінця любив Україну. Радий був, що дочекався самостійности України.

Іван любив красу, був дуже здібний до майстрування. Він був майстром у всякій ділянці, особливо визначався як „finisher-carpenter".

В 1928 р. Іван одружився з Дарією Охітвою, котра упокоїлась 1969-го року. Вдруге одружився в 1972-го року із Лесею Кирилюк, яка працювала учителькою в Вінніпезі. Іван і Леся щасливо прожили 22 роки, багато подорожували брали активну участь в громадському житті аж до 1986-го року, коли Іван стратив ліву ногу.

Іван щиро любив свою Українську Православну церкву і дуже турбувався тим, що в церкві почали вводити англійську мову. „Що ж це за нація без своєї мови" — турбувався Іван.

Іван був членом церкви, ТУС, Українського Музею Канади, Інституту ім. Петра Могили, українських професіоналістів і бізнесменів, кредитівок.

Іван залишив у глибокому смутку дружину Лесю, брата Юрія (Розалін) Джармана у Саскатуні, сестру Марію Кітчин у Реджайні, сестру Катерину Кітар у Торонто, сестеру Анну (Олекса) Кузак в Йорктоні і багато племінниць і племінників.

Попередньо упокоїлись родичі Теодор і Сафта, сестра Єлінка Бажницька в Торонто, сестра Домка Вівчар в Саскатуні, брат Василь і брат Ілля в Йорктоні.

Панахида відбулася в четвер 12 травня у похоронному заведенні, а похорон у п'ятницю 13-го травня в Українській Православній церкві св. Преображення в Йорктоні.

Спи, дорогий мій мужу, нехай Господь Бог оселить твою душу у Царстві Господнім, де всі праведні спочивають!

Вічна тобі пам'ять!

Родина прислала на пресовий фонд „Променя" $500.00.

Дружина Леся Джарман

———————

В РІЧНИЦЮ УПОКОЄННЯ АРХИПРЕСВІТЕРА ГРИГОРІЯ ВАСИЛІВА ЕДМОНТОН, АЛЬБЕРТА

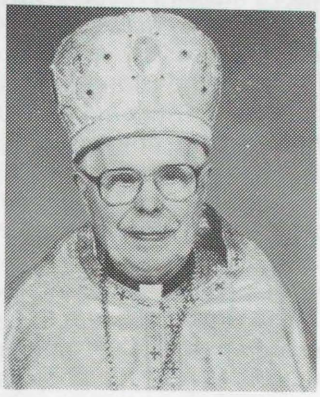

В суботу 14-го травня 1994 р. в церкві Св. Архистратига Михаїла в Едмонтоні була відслужена Св. Заупокійна Літургія в пам'ять Архипрес. Григорія Василіва, який відійшов у вічність рік тому, 5-го травня 1993 р., проживши 90 літ свого життя.

Божественну Літургію відслужили отці: прот. Петро Гнатів, парох громади і син покійного прот. Василь Василів з Вінніпеґу, Ман. Присутніми на Богослуженнях були: дружина, добродійка Марія, син Володимир з дружиною Рітою з Белис, Альберта, внук Гриць з родиною з Ґренд Перрі, Альберта та ближча й дальша родина, а також священики міста Едмонтону, добродійки й запрошені.

Після Св. Літургії була відслужена Панахида за спокій душі бл. п. Архипресвітера Григорія Василіва, а потім всі присутні перейшли до авдиторії на поминальну тризну. Господарем на обіді був син покійного, прот. Василь Василів. Обід приготовили членкині жіночого відділу ім. Княгині Ольги при громаді Св. Михаїла.

Після смачного обіду, промовляли представники від церковних громад, які свого часу обслуговував Архипресв. Григорій. Від громади з Брудергайн, Альберта говорив пан Володимир Рудько, а від громади Федора, Альберта, пан Петро Маґера. В своїх словах вони підкреслили віддану працю священика Григорія Василіва для розвитку церковних громад, які він обслуговував. Архипресвітер Григорій Василів був одним з піонерів нашого церковного життя в Канаді. Служив вірно своїй Церкві й своєму рідному українському народові 57 літ, аж до останніх днів свого життя.

Пані Анна Звоздецька згадувала про покійного Архипресв. Григорія та про тяжкі роки піонерського життя й про працю, яку в тих роках виконували наші священики-місіонери. Одним з них був о. Григорій Василів.

Від жіночого відділу Союзу Українок Канади ім. Княгині Ольги, та від всіх членів громади Св. Михаїла говорила добр. Марія Гнатів. Вона згадала, що бл. п. Архипресвітер Григорій Василів в великій мірі причинився до будови церкви Св. Архистратига Михаїла, й пам'ять про нього довго житиме у цій громаді. Добродійка Марія Василів дружина покійного є взірцевою членкою жіночої організації при громаді, а передовсім примірною християнкою. Всі її люблять і шанують.

На закінчення о. прот. Василь Василів щиро подякував прот. Петрові Гнатіву за відслуження поминальних Богослужб, всім священикам і добродійкам, дякам, родині й гостям за молитви, які всі підносили до Господа за спокій душі покійного мужа, батька, дідуся, священослужителя, Архипресвітера Григорія.

У пам'ять покійного мужа, батька й дідуся добродійка Марія з синами Володимиром і прот. Василем склали щиру пожертву 300 дол. на музей ім. Архипресвітера д-р Семена Савчука. Добродійка Марія від себе пожертвувала 100 дол. на Колеґію Св. Андрея, 50 дол. на „Промінь", 50 дол. на „Вісник", 50 дол. на „Укр. Голос".

Після довгих років трудолюбивого життя, за віддану працю для своєї рідної Української Православної Церкви, за любов до свого народу, нехай Всевишній Господь нагородить слугу свого, священослужителя Григорія, найбільшою нагородою — Царством Небеснім, а пам'ять про нього хай житиме між нами.

Вічна йому пам'ять! *добр. М. Гнатів*

БЛ. П. ТОНЯ СЕРЕДНИЦЬКА
ТОРОНТО, ОНТ.

В лютому місяці цього року минув рік, як залишила цей світ одна із основоположниць відділу Союзу Українок Канади ім. Людмили Старицької-Черняхівської при громаді Св. Андрія в Західнім Торонті, жертвенна, працьовита і понад все, хороша людина Тоня Середницька.

Тоня походила з м. Житомир, на захід від Києва. В цьому місті вона виростала, ходила до школи і добре вчилася. Та не довелося їй закінчити середню школу (совєтську десятилітку), бо вибухнула війна і у вирі військової хуртовини Тоня опинилася в невільничих таборах праці в Німеччині.

В цих німецьких таборах невільничої праці (slave labour camps) Тоня тяжко бідувала. Голод і непосильна праця виснажували до кінця цю кволу і слабосильну дівчину. Але навіть і в таких нелюдських умовах Тоня по-геройському витримувала нещадні удари лихої долі. Вона духово не заломилася, не впала, але здоров'я її було надірване.

З Німеччини вона приїхала в Канаду і включилася в громадсько-церковне життя в Торонті. Вона була завжди привітна, завжди усміхнена, і завжди, мала добре слово для всіх, хто з нею працював. Такою вона прийшла до православної громади Св. Андрія в Зах. Торонті і такою вона залишилася в моїй пам'яті по сьогоднішній день.

Тоня мала гарний голос і співала в церковному хорі. Протягом кількох років я був головою громади, і треба було якось „зводити кінці з кінцями", треба було роздобути того доляра, щоб громада могла нормально працювати й розвиватися. Ми їздили колядувати і Тоня завжди одна з перших добровільно ішла на це діло. Ми влаштовували різні підприємства при громаді (бенкети, забави, культ-освітні вечори і т.д.) і тут Тоня зі своєю подругою Мартою Степчук завжди з'являлась або з тортом, або з іншими речами на базар.

Потім ми вирішили зорганізувати новий відділ Союзу Українок Канади ім. Людмили Старицької-Черняхівської при нашій громаді. Тоня взяла на себе обов'язки секретарки і поряд з Мартою Цехош, яка є тепер головою цього відділу, і Оленою Гринь, яка є редактором „Променя", дали поштовх цій ідеї, і так почав працювати ще один відділ Союзу Українок на Сході Канади.

Тоня була гостинною, вона запрошувала до себе всіх нас, що з нею співпрацювали. Вона і її добрий друг Славко Синишин, з яким жила до останніх днів свого життя, завжди були привітні, доброзичливі і сердечні люди, з якими було приємно бути знайомими.

Так передчасно, (на 68 році життя) пішла з цього світу гарна, розумна і благородна жінка, яка могла б ще дати з себе багато чого доброго. Горіла все життя, мов та свічка, освічуючи дорогу собі і всім навколо себе, поки не догоріла до кінця, і погасла.

Спи ж спокійо дорога Тоню! Хай буде легкою Тобі канадська земля, а пам'ять про Тебе хай буде вічною! Царство Тобі Небесне!

(МГ)

P.S. Від пана С. Синишина в память покійної прийшло $50. Щире спасибі Вам.

Редакція

БЛ. П. ЄЛИСАВЕТА ПРОКІПЧУК

У першу річницю упокоєння моєї дорогої дружини бл. п **Єлисавети Прокіпчук** (котра відійшла у вічність 19-го липня 1993 в Едмонтоні) як нев'ябучий вінок на її могилу в Вінніпезі, складаю пожертву $50.00 на пресовий фонд „Променя".

Нехай милосердний Бог оселить душу покійної Єлисавети в Царстві Небеснім, а добра пам'ять про неї буде вічно з нами.

Муж Іван Прокіпчук
Едмонтон, Альберта

Жіноче товариство ім Лесі Українки в Кемлупс, Б.К., в пам'ять своєї довголітньої членки **Ярослави Ворох**, яка упокоїлась 16 серпня 1993 року, дарує на пресовий фонд „Променя" $100.00 замість квітів на її могилу.

Ліна Брунир — *голова*
Єлисавета Лайн — *секретарка*

Віка Івченко

В ЕМІҐРАЦІЇ

Закрию шторами вікно
і роздумам віддамся.
Поставлю музику давно
улюбленого Брамса.
Придумаю вірші сумні
про те, що все — прийдешнє,
що весни в рідній стороні
не схожі на тутешні,
що знов наснилася чомусь
удосвіта бабуся,
що я коли навіть сміюся...
то у душі — журюся...
Рік еміґрації, мабуть,
хворобі не зарадив.
Я глибше осягнула суть —
приреченість до зради.
Мій рідний Київ, отчий дім
красуються на сонці.
Не стали б мешкати у нім
ні шведи, ні японці.
Ще смерч чорнобильський не стих
в невидимому танку
і на кладовищах міських
заповнює ділянки...
Пісні, малюнки і вірші
загоювали нерви...
Вже всі мої товариші
з лікарні, мабуть, вмерли...
А я живу. А я пишу.
А я дивлюсь на небо,
А я надихатись спішу
за вмерлих і за себе.
А я, остання у клину,
до сонця серцем лину,
й співаю вірш про чужину,
як пісню журавлину.

29 березня 1993
Міннеаполіс, США

ВІСТІ З ЦЕНТРАЛІ

ВІДВІДИНИ ВІДДІЛІВ СОЮЗУ В БРИТИЙСЬКІЙ КОЛЮМБІЇ

Голова Союзу, Орися Сушко взяла участь у конференції, яка відбулася з нагоди 60-ти ліття існування відділу СУК ім. Лесі Українки у Ванкувері. В наступний день, 15-го травня, голова виголосила головну доповідь на Бенкеті під час офіційного святкування. Після цього урочистого свята пані Сушко разом з головою Пров. Екзекутиви, пані Анною Шепел, відвідала відділи Союзу в Суррей, Кемлупс, Вернон і Келовна. Дуже приємно, що до згаданих осередків прибули членки з сусідних відділів. В суботу 21-го травня Пров. Екзекутива влаштувала Весняний Чай в Келовна, під час якого голова також виголосила доповідь.

Сердечна подяка належиться всім відділам за їх гостинність, за їх сердечне відношення та за нагоду поділитися спільними думками, як також за пожертви на організаційний фонд. Зокрема пані Сушко висловлює щире спасибі голові Пров. Екзекутиви пані Анні Шепель за зарядження поїздки, як також членці Екзекутиви Марусі Гусь за опіку.

НОВИЙ СЕЗОН ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПРАЦІ

В скорому часі будемо входити в новий сезон праці, до якої закликаємо приступати з повною енергією та відсвіженою охотою. Перед нами багато важливої праці до виконання. Продовжуймо наші програми на тему **Року Родини**. Працюймо інтенсивно, щоб закріпити наші родини, які являються базою нашого існування. Звернім особливу увагу на поглиблення нашої Святої Православної Віри та на виховання нашої молоді в цьому напрямі. Рівночасно подбаймо про всі галузки виховання нашої молоді в недільних та українських школах, як також в рядах СУМКу. Хай гасло всіх наших з'їздів буде на тему **Року Родини**. Приготовляймося до участи культурно-освітніх імпрез та загальної громадської праці.

Подбаймо про збільшення членства по наших відділах. Хай кожна членка постарається приєднати хоч одну членку до свого відділу. Подбаймо, щоб від перших зборів цього нового сезону кожна членка включалася до певної ділянки праці до якої має зацікавлення. Берімося всі разом до праці з пошаною та взаїмній любові одні до одних.

Орися Сушко, голова

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA, National Office
851 Barton Street East, Hamilton, Ontario L8L 3B4 TEL.: (905) 312-4742 FAX: (905) 524-5362

NEWS FROM THE NATIONAL OFFICE

Let us respond to the challenge

As we prepare for a new season of organizational activities, let us carefully examine some of the issues that will require our attention in the coming year. As members of the Ukrainian Women's Association of Canada, our goals and objectives are clearly delineated in our constitution. A few of these are:

- to support and execute all manner of deeds and acts that contribute to the continual growth of the Ukrainian Orthodox Church of Canada, and encourage our members to practise and live by the Christian principles as enunciated by the Ukrainian Orthodox Church of Canada;
- to work diligently to preserve, develop and nurture the Ukrainian cultural heritage and traditions as a distinctive contribution to the national culture of Canada:
- to actively foster the principle of cultural co-operation within Canadian society;
- to work in partnership with other women's organizations and the community to address current societal issues;
- to focus on the education of our youth in Sunday School, Ukrainian School and CYMK;
- to propagate and defend the aspirations of self-determination and human rights in all nations, with our focus directed to Ukraine as we demonstrate our support, both morally and financially;
- to work co-operatively as a integral component of the Ukrainian Self-Reliance League of Canada;
- to preserve the Ukrainian cultural heritage — religion, language, customs and traditions;
- to disseminate knowledge by publishing works of Ukrainian writers, historians and journalists.

In this designated **Year of the Family**, we must recognize that women are the guardians of the family unit. They are the nurturers and the support system for children, spouses and extended family. Whether they are women who work, stay home, or pursue professional careers, women predominantly remain the primary caregivers in today's society, and therefore carry a tremendous amount of responsibility.

By conscientiously implementing the aims and objectives of our association, we, in fact, take up the challenge which is intrinsic to our womanhood. Throughout history, Ukrainian women have always risen to enormous challenges. May this same spirit continue to be the guiding light behind the realization of our association's vision.

UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA, National Office
851 Barton Street East, Hamilton, Ontario L8L 3B4 Telephone (905) 312-4742 Fax (905) 524-5362

ENGLISH SECTION

THE ATTITUDE OF THE UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH TOWARD WOMEN

by Dr. Vivian Olender

This is a further continuation of the article which began in the May issue of Promin, and part 2 appeared in the June issue. Part 3 deals with the attitudes in modern-day Ukraine.

Part III — WOMEN AND THE ORTHODOX CHURCH IN MODERN UKRAINE

In 1688 the Metropolitanate of Kyiv was incorporated into the Russian Orthodox Church. Soon after, the process of Russification began. This was accompanied by a decline in the level of women's education as compared to the Kozak era. In 1721 Tsar Peter the Great reorganized the Russian Orthodox Church and established the Holy Synod with a government official, the Chief Procurator, as his watchdog. During the synodal period, which lasted almost until the revolution, the Church was largely controlled by the secular government.

In spite of official church subservience to the state, the 19th century was a time of hesychast revival and monastic renewal throughout the whole Russian Emipre, including Ukraine. Vital to the hesychast movement was the practice of the Jesus prayer and the spiritual direction of an elder (*"starets"*). Usually, the elders were men, but female elders (*"staritsa"*) were also known and contributed their spiritual wisdom and discernment to the movement.

After a brief period of freedom following the Revolution, Eastern Ukraine again came under Russian control. After World War II Western Ukraine also become a part of the Communist empire. The communist government of the Soviet Union was committed to a policy of militant atheism. While theory the Soviet Constitution allowed for freedom of worship, it did not permit, in any fashion, freedom of propagation of the faith. Atheism was taught and promoted in all state schools and institutions. Any attempt at religious instruction was prohibited and could lead to arrest and imprisonment. All religious groups were persecuted during the communist era; only the degree of persecution varied from time to time. The Orthodox Church in Ukraine continued to remain under the control of Moscow.

Because of the persecution of religion in communist Ukraine, women were called upon to play a more prominent role in the Orthodox Church than in the previous century. For example, many if not most, of the cantors and choir directors were women. During the intense persecution of the 1960's small house churches developed in areas without local priests. Small groups of believers would meet and women would lead in singing psalms or Acathist services. Also at funerals without priests, quite often it was the women who would lead in the singing of psalms.

Women sold candles in churches, sat on church councils and physically protected church buildings from "vandalism". Older women in the villages reminded people of religious feast days and insisted that children be baptized. We can truly say these grandmothers kept alive their Ukrainian Orthodox heritage.

It is unlikely that with the fall of communism women will relinquish their roles in the church today. Indeed, it seems that even more young Ukrainian women are taking advantage of religious freedom and the increased availability of theological training.

On October 28th, 1990 the Orthodox Church in Ukraine (UOC) became independent and self-governing. In the two year period from 1988 (the year of the millenium celebrations) to 1990 approximately 3,000 new parishes were opened in Ukraine and several new monasteries.

Religious Schools

In 1988 the Odessa Theological Seminary was the only religious school in Ukraine. Usually, Ukrainian Orthodox women went to the Moscow Theological Seminary and the Leningrad Theological Seminary to enroll in the Precentor's Department (for cantors and choir directors). Since 1988 new theological schools have opened in Ukraine with precentor's courses. The Precentor's degree usually involves three years of study and includes both theology and music.

Students are instructed in Scripture, Church History, Canon Law, Christian Ethnics and Church Slavonic. For musical training, courses are given in Musical Arrangement, Liturgics, History of Church Music, Music Theory and Harmony and Choir Directing.

In 1988 the former Trinity Monastery in Chernihiv was returned to the Orthodox Church by the government. The building housing the former metropolitan's chambers was turned into a theological school for priests and cantors. Although the official name of the school is the Chernihiv Diocesan Theological School, students are accepted from all areas of Ukraine. To date, it is the largest theological school in Ukraine and includes many women as students.

The Kyiv Theological Seminary opened on October 14, 1989. In the 1990/91 academic year there were 160 students enrolled, 100 students taking correspondence courses and a teaching staff of 22.

With the freedom of religion women students can now be trained as religious knowledge teachers. Since Ukraine is now experiencing a religious renaissance, women theological graduates may have a promising future as religious instructors. The Kyiv Seminary has received letters from the Kyiv Institute of Culture and the Kyiv Boarding School of Music asking for teachers of religion. At present, the demand for religious instruction cannot be met because there is an insufficient number of both teachers and books.

At the end of 1900 a new Theological School opened on the grounds of the Pochaevska Lavra. Women are also enrolled in this school; furthermore there are plans to open a Precentor's School just for women as well. Finally, on October the 20th 1990 the Odessa Theological Seminary opened a new Precentor's Department and most of the students enrolled in it are women.

Monasteries

Women's monasteries played their own unique role during the communist era. Most famous of the women's monasteries is the **Florovska** (or St. Florus) **Ascension Monastery** in Kyiv. In addition to their words of prayer the sisters embroider church vestments. Also in Kyiv is the **Pokrova** (Protection of the Theotokos) Women's Monastery, often used to house foreign religious guests in the guest house. In Zolotonsha, in the **Cherkassy** region, is another women's monastery dedicated to the Protection of the Theotokos. The **Koretsky Women's Monastery of the Holy Trinity** in Volynia was and remains today a beacon of the Christian Faith in Western Ukraine. This monastery is also renowned for the golden embroidery, clerical vestments and other religious articles produces by the venerable sisters. In the Transcarpathia area two women's monasteries are to

Continued on page 26

The main entrance to the Pochaiv Lavra Monastery – one of the most famous and revered holy shrines of the Ukrainian nation. It was founded by a group of monks fleeing the Mongol invastion in 1240.

be found, the **Monastery of the Ascension** on Mt. Ostryak (Tyachiv district) and **St. Nicholas Monastery** in the city of **Mukacheve.** There is also a women's **Monastery of the Nativity of the Mother of God** outside **Olexandrivka** in the Odessa region. The sisters of this monastery are comprised of Ukrainians, Russians, Romanians and Bulgarians. Services are sung in Church Slavonic and Romanian. During the communist era, the sisters worked with the villagers in the fields of the neighbouring collective farm. In 1974 the number of sisters in Ukraine was 755 while the number of monks was only 45.

The women's monasteries played a vital role during the years of religious persecution in keeping alive the Christian faith, not only by their continuous prayers but also by their contact with religious believers. In particular, the Pokrova Monastery in Zalotonsha and the Koretsky Monastery were important places of pilgrimage. Believers from far and near visited these monasteries to venerate the sacred relics and icons as their ancestors did for centuries. The monasteries provided believers with a visible and spiritual link to their past and the Christian life of the sisters was a contrast to the life of militant atheism. Recently, the women's monastery in Kremenets was restored with the help of the monks from the Pochaivska Lavra. It is now the home for six sisters and the harbinger of women's monastic life in free Ukraine.

— The conclusion of this article will appear in the next issue.

FAIRY TALES

by Mykhailo Kotsiubinsky

TWO BILLY GOATS

One day a white billy goat came down toward the river from one bank, while a black billy goat approached from the other. Of course, both wanted to get across the river, which was spanned by a footbridge. But it was so narrow that only one of them could cross - it was impossible for two at once.

The white billy goat did not want to wait for the black one to cross the bridge, and the black one did not want to wait for the white one.

Both of them stepped onto the bridge, met in the middle of it, and then started to push and to shove and to butt each other! They carried on like that until both fell into the water and drowned.

TWO NANNY GOATS

Now there were two nanny goats who behaved more cleverly. One day they met on a narrow footpath. On one side of it was a deep ditch, and on the other a high, steep hill. Passing each other on such a footpath was altogether impossible.

They stood there and thought, and in the end, one nanny goat got down on its knees, turned on one side and lay on the footpath, with its back pressed against the hill.

The other nanny goat carefully stepped over it, and the one on the footpath then got up and also went on its way.

———————

DEATH OF THE FIVE HUNDRED

On June 26, 1954, five hundred Ukrainian women, interned in a Soviet concentration camp in Kingiri near Karaganda, were crushed to death under Moscow's tanks. The internees in the camp had begun to revolt openly against the Communist tyranny. The camp administration was powerless to quell the revolt and requested that tanks be sent as a reinforcement to deal with the insurgents. When the Communist tanks approached the camp, five hundred Ukrainian women, unarmed, blocked the road in the hope that their action would prevent the enemy from entering the camp. Linking arms, these five hundred women maintained their blockade, but the enemy refused to stop. The tanks, with a barbaric mercilessness, rolled over the blockade. It was during this unbelievable, terrible moment, when five hundred Ukrainian women were dying in agony, that the heroism of the Ukrainian nation reached one of the highest levels known in its history. This heroic deed is regarded as the most significant event in the U.S.S.R. during the past decade. The struggle of the Ukrainian people for their freedom is one unparalleled in the history of the world.

We have praised the stand at Thermoplae made,
We marvel at the charge of the Light Brigade,
And most duly respect the valorous deeds
Of heroic men of the various creeds.
But, what of the hero s who die alone,
Whose cause and whose valour remain unknown...?
Then of such heroes you now shall hear,
Five hundred strong, of the camp Kingir.
Prison Kingir, near the camp Karaganda,
Slaves of the 'Commie' and his propaganda!

Five hundred heroes (who died in Hell's jaws!)
Five hundred women with freedom their cause!
Linked arm in arm and armed with a prayer
They defied the Red Master, his threat and his dare.
They would win back their freedom! They knew that right well
As they prayed unto Heaven and readied for Hell.
They would stop the Red tank force by blocking its path
And bravely they sang as they marched unto death.
They marched and they sang: (as the tanks rumbled near)
"Freedom for all in the slave camp, Kingir!"

Five hundred heroes with bodies all mashed,
As the tanks rumbled onward and twisted and splashed!
Five hundred women with freedom their cause,
Five hundred heroes...and not one applause!
And crimson each tanks was all strewn with gut,
The door unto freedom had opened and shut...
Yet, from out the dying, each limb and each nerve
Shouted violently: – "We will serve, we will serve!
Proudly each remnant will our banner breast,
For we shall not rest, no...we shall not rest!"

Peter Kuzyk.
Leamington, Ont.

IN MEMORIAM

DR. HELEN CONSTANCE (NEE PITTS) HNATYSHYN

JULY 12, 1909 — DECEMBER 9, 1993

The Canadian and Ukrainian communities mourn the loss of Helen Hnatyshyn, tireless worker on behalf of the rights of women and multicultural concerns.

She is survived by sons His Excellency the Governor General of Canada, Ramon John Hnatyshyn (Gerda), Ottawa; Victor Michael Hnatyshyn, QC, Saskatoon; David Mark Hnatyshyn (Elaine), Saskatoon; and daughter Elizabeth Mary Stephens (Joe), Portland, Oregon; as well as grandsons John Hnatyshyn, Cambridge, Massachusetts; Carl Hnatyshyn, Vancouver; Daniel Hnatyshyn, Saskatoon; Adam Hnatyshyn, Saskatoon; Jacob Stephens, Portland, Oregon; and Andrew Stephens, Portland, Oregon.

Her personal qualities of warmth, caring, friendship and mentoring will be remembered by all who knew her.

Helen displayed outstanding leadership qualities and, most often, was the catalyst and innovator for new ideas. In all her work, she emphasized the rights of women and those less fortunate. She served as a role model for her peers and the generations who followed. Drawing on her own cultural heritage, she combined a resolve and conviction for the values of education, religion and contribution to community life in order to help others in need.

Among her many awards was the Governor General's Persons Award, bestowed in 1990 for her true spirit of human understanding, which enabled her to develop, with foresight and courage, responsible and effective participation within all levels of community life. As late as 1993, she was encouraging the newly revitalized Ukrainian National Women's Council in Ukraine to attend the 1994 International Council of Women Conference in Vienna. The last delegation from Ukraine that had attended an

Dr. Helen Hnatyshyn

International Conference in Washington, D.C. was in 1924. Helen was a member of the National Executive of the Ukrainian Women's Association in 1936 when the Ukrainan Museum of Canada was founded. In 1995, a major exhibition of artifacts from museums of Ukraine will be shown for the first time in Canada. These linkages are examples of Helen's characteristic and forward-looking vision which, for her, completed the full circle of her cultural inheritance.

Born on a farm near Wroxton, Saskatchewan, Helen Hnatyshyn completed public and high school in Yorkton. After completing Normal School in Saskatoon, she took up the profession of teaching and taught in several Saskatchewan locations. It was during this period that she met her future husband John, who was also a teacher. John and Helen were

Continued on page 30

married August 6, 1931 and settled in Saskatoon. In 1933, John completed his law studies and established his law practice, also in Saskatoon. In 1957, John was designated Queen's Counsel and in 1959 was appointed to the Senate of Canada. All four Hnatyshyn children have followed in their father's footsteps in the practice of law. Helen and John led an active personal and public life. Their home was open and hospitable and resounded with discussions of current, public and political topics.

Helen's long involvement in community life began in Saskatoon with membership in the Ukrainian Women's Association of Canada (UWAC). She served nine years as President of the local Ol'ha Kobylians'ka Branch, three years as Provincial President and one year as Vice-President of the National Executive. She founded the Women's Division of the Ukrainian Canadian Committee in Saskatoon and served as its President for three years. The boards of P. Mohyla Institute Students' Residence and Ilarion Senior Citizens' Residence also benefitted from her caring contributions. Other early interests in Saskatoon included board membership of the Y.W.C.A., Family Welfare Board, United Appeal, Citizenship Council and the V.O.N. Board. In addition, Helen was a member of the National Board of the Girl Guides of Canada, the Wartime Prices and Trade Board, the Empire Club and the Red Cross. Helen also served two years as President of the Saskatoon Branch of Canadian Overseas Students and Trainees, sponsored by the University of Saskatchewan, and two years on its National Board.

Her affiliation with the Saskatoon Council of Women, where she headed several committees, began as a representative of the Ukrainian Women's Association. In 1960, she was elected President of the Saskatoon Council. During her tenure, the Council expanded by adding 14 new federates. A key issue addressed during her presidency was the plight of the chronically ill and lack of proper housing and general care for the elderly. The Council's lobbying efforts resulted in the establishment, by the Provincial Government, of the Committee on Aging and Long-Term Illness. International work included the raising of $1500 during the Freedom From Hunger campaign to send a Philippine student to Mysore, India to attend a two-year food preservation course.

Helen Hnatyshyn was elected President of the Saskatchewan Provincial Council of Women in 1965. Two major issues received her concentrated attention — the role of women in public life, a precursor to the Royal Commission on the Status of Women, and the education, urban adjustment, and land tenure of the aboriginal population in Saskatchewan. For 14 years, she also served as a member of the Saskatchewan Human Rights Commission.

The question of recurring injustices and discriminatory practices against women in society was widely studied and publicized by local, provincial and national councils during the 1960s. As a member of the Executive of the National Council of Women, Helen assisted in the lobbying efforts to establish a Royal Commission on the Status of Women in Canada. This was achieved in 1967, with Florence Bird serving as Chair. The Status of Women Report of the Commission was tabled in the House of Commons in January 1970.

In June, 1970, Helen Hnatyshyn was elected President of The National Council of Women. Under her leadership, the Council published a condensed version of the Status of Women Report, which was distributed to federated societies nation-wide for study and action at the local and provincial levels. A 1971 brief to Cabinet urged the establishment of a federal Status of Women Council responsible to Parliament. On February 27, 1973, a 30-member National Advisory Committee on the Status of Women was launched. Helen Hnatyshyn was one of the appointees. The Committee travelled extensively to hold public information meetings about the Status of Women report and to gather input and feedback from the public for further implementation.

At the international level, Helen served for nine years with the International Council of Women — three years as Vice-President, three

years as a voting member of the International Council Board, and three years as Executive Member-at-Large of the Council. This term involved work in Washington, D.C; Turkey; Bangkok, Thailand; Lima, Peru; Amsterdam, The Netherlands; Bogota, Columbia; Vienna, Austria; Oslo, Norway; and Nairobi, Kenya. She was also elected to the Canadian Commission for UNESCO for a four-year term and represented the Commission at the International Women's Year Conference in Mexico City in 1972. As a result, she became a founding member of MATCH International, created in Ottawa to assist women in developing countries with small-scale projects such as digging wells, supplying small agricultural tools, sewing machines, etc.

Her extensive years of service were recognized as follows: the Centennial Medal in 1967; honours by the City of Saskatoon in 1966 and 1975; Honourary Citizen of Winnipeg in 1970; local and western Canadian honours by the Soroptimist Club for Women Helping Women; the Shevchenko Medal in 1972; an Honourary Doctor of Laws degree from the University of Saskatchewan in 1977; the Queen Elizabeth Silver Jubilee Medal in 1978; the Governor General's Persons Award in 1990; and the Ukrainian Self-Reliance League of Canada Award of Excellence in 1993. The work of Helen Hnatyshyn exemplified a philosophy of self-reliance and the nurturing of opportunities to improve the lot of her fellow citizens, and, thus, will serve as a striking model for succeding generations.

Family and friends of the late Helen Hnatyshyn gathered for funeral services on Monday, December 13, 1993 from Holy Trinity Ukrainian Orthodox Cathedral in Saskatoon. Officiating were His Beatitude Metropolitan Wasyly Fedak, Archbishop of Winnipeg and Primate of the Ukrainian Orthodox Church of Canada (colleague and family friend), Very Rev. Andrew Teterenko and Very Rev. Maksym Olesiuk. Cross-bearers were grandsons Daniel Hnatyshyn and Andrew Stephens, assisted by Adam Hnatyshyn and Jacob Stephens. Fellow UWAC members formed an honour guard. Cantors were George Symchyck, Stanley Klopoushak, Walter Wachniak and Nicholas Hawrysh. Honourary Pallbearers were Her Honour the Lieutenant-Governor of Saskatchewan, Sylvia Fedoruk, the Honourable Roy Romanow, Premier of Saskatchewan, and Eleanore Romanow, Judge Orest Bendas and Marie Bendas, Jean Walters, Mary Tkachuk, Helen Maksymiuk, Savella Stechishin, Nell Burianyk, Lydia Boykowich, Margaret Harris, Pauline Chomyn and Alex Chomyn. Active Pallbearers were Bob Bellamy, T.D.R. Caldwell, Brent Gough, Don McIver, Ken Juba and Greg Broadbent. Interment was in the Orthodox Section of Woodlawn Cemetery.

At the Memorial Dinner, tribute was paid to Helen and her work by Mary Woroniuk — President, UWAC, Ol'ha Kobylians'ka Branch, Saskatoon, and Margaret Harris, representing the Council of Women at all levels. Mary Tkachuk, long-time colleague and family friend spoke about Helen's personal and leadership qualities, *"as a people's person who reached out with foresight and courage and left a legacy for her family, friends and community."* Sympathy was extended to family and friends by Stanley Klopoushak — President of Holy Trinity Parish, and Very Rev. Andrew Teterenko, parish priest. Ramon Hnatyshyn expressed thanks to all those present on behalf of the family. Vichnaya Pamyat!

— submitted by
Marie (Maduke) Kishchuk, Saskatoon

———————

CULTURAL SCENE

"STEP BY STEP"

A public opening and reception for the exhibit *"Step By Step"* will be held on Sunday, July 10, 1994 from 2:00 — 4:00 p.m. at the Ukrainian Museum of Canada (910 Spadina Crescent East) in Saskatoon. This exhibit will be on show throughout the summer, from July 1st to August 28th.

"Step By Step" includes traditional folk dances of western and central Ukraine as well as modern-day stage dances. The exhibit will provide some background of the development of dance and the changes that have occurred over time. A special display will provide information about *Vasyl Avramenko* and his schools of dance, which have been vital to the revival and preservation of Ukrainian dance in Canada.

"Step By Step" begins with the oldest ritual dances, which in pre-Christian times were used to control seasonal changes. Social and thematic dances, which provide insight into the everyday life of early Ukrainians after Christianity, are followed by displays about Vasyl Avramenko. Stage dancing will also shown.

For further information contact Rose Marie Fedorak, Curator/Education Director (306) 244-3800.

IN MEMORIAM

The U.W.A.C. Olena Pchilka Branch in Yorkton would like to acknowledge two of their recently departed members, in memoriam.

Bella Melnychuk, of Yorkton passed away on February 6, 1994.

Katie Eremko of Yorkton passed away on February 8, 1994 at the age of 98 years.

In lieu of flowers a donation of $40.00 has been sent to the Promin Press Fund. May they rest in eternal peace. Vichnaya pamyat!

PROMIN PRESS FUND

Our sincere thanks to the following subscribers and friends who have sent in donations to the Promin Press Fund. Wherever possible, we have included donations made through In Memoriam contributions as well. Your continued support is truly appreciated.

Katherine Labiuk (Canora)	$100.00
U.W.A.C. Kniahynia Olha Branch, Edmonton	100.00
Oksana Rusyn (Montreal)	75.00
Peter Humeniuk (Winnipeg)	50.00
Halyna Kozyr (Edmonton)	50.00
Mrs. Stella Sabat (Melfort)	50.00
U.W.A.C. National Executive	50.00
Jaroslaw Synyshyn (Etobicoke)	33.00
Susan Serotiuk (Wainfleet, Ont.)	29.00
Mary Chwaluk (Oakburn, Man.)	25.00
Annie Horbay (Roblin, Man.)	25.00
Rev. Tymofiy Minenko (Winnipeg)	25.00
U.W.A.C Kniahynia Olha Branch, Gronlid, Sask.	25.00
U.W.A.C., Manitoba Provincial Executive	25.00
Pauline Lysak (Edmonton)	23.00
Mary Andruschak (Two Hills, Alta.)	20.00
Nellie Mykytiuk (Vernon, B.C.)	20.00
Fred Stefaniuk (Cudworth, Sask.)	20.00
Anna Tkachenko (Lethbridge)	12.00
Mira Malanchuk (Montreal)	12.00

Raisa Temertey (Willowdale, Ont.)	10.00
Vivian McKee (Didsbury, Alta.)	9.00
Rev. P. Blazuk (Vernon, B.C.)	8.00
Rose Boyko (Toronto)	8.00
Betty Karpiuk (Thunder Bay)	8.00
Olga Kowalchuk (Thunder Bay)	8.00
Olga Shewchuk (Montreal)	8.00
Dmytro Showera (Grimsby, Ont.)	8.00
Mrs. A. Siryj (Winnipeg)	8.00
A. Wasyleczko (Montreal)	8.00
Olga Zarazun (Port Alberni, B.C.)	8.00
Mrs. Tena Tkaczyk (Edmonton)	7.00
Mrs. Boychuk (Grimsby)	6.00
Rose Dutch (Canora, Sask.)	6.00
T. Fleming (Nepean, Ont.)	6.00
Luba Fedorenko (Etobicoke)	6.00
Mrs. L. Huchkowsk (Saskatoon)	6.00
Ms. Y. Maksymkiw (Ville LaSalle)	6.00
Mrs. Julia Puszkar (Ville D'Anjou, Que.)	6.00
Mrs. Irene Riznyk (Calgary)	6.00
N. Romanyshyn (Montreal)	6.00
Halyna Zelem (Ottawa)	6.00
Zena Nowak (Waterloo)	5.00
Vera Shevchuk (Willowdale, Ont.)	5.00
Anna Szczudlyk (Saskatoon)	5.00
Mrs. Nina Zowkewycz (Penetanguishene, Ont.)	5.00
Pauline Andrusiak (Calgary)	4.00
Marie Karasevich (Winnipeg)	4.00
Mrs. V. Balon (Saskatoon)	3.00
Mrs. T. Bawer (Montreal)	3.00
Eva Fedorak (Willingdon, Alta.)	3.00
Mrs. M. Gorchynski (Dauphin)	3.00
Mrs. Mary Hryhorczuk (Ethelbert)	3.00
Mr. Hubar (Chatham, Ont.)	3.00
Pauline Karman (Toronto)	3.00
M. Krevesky (Winnipeg)	3.00
Donna Kruchak (Calgary)	3.00
Anne Kucheravy (St. Anne, Man.)	3.00
Anna Kuryliw (Sudbury)	3.00
Irene Langer (Toronto)	3.00
Helen Luchak (Willingdon, Alta.)	3.00
Oxana Majdaniw (Verdun, Que.)	3.00
Maria Michalczuk (Windsor)	3.00
Natalka Monchuk (Toronto)	3.00
Maria Netchay (Beamsville, Ont.)	3.00
Mary Nikiforuk (Edmonton)	3.00
V. Ohienko (Hamilton)	3.00
Anne Palyga (Regina, Sask.)	3.00
Nadia Peniuk (Hamilton)	3.00
Mrs. M. Pidlypny (Dauphin)	3.00
J. Pidowysocky (Montreal)	3.00
Mrs. Zoya Ronish (Montreal)	3.00
Mrs. H. Senyshyn (Montreal)	3.00
A. Shlichta (Toronto)	3.00
T. Shwets (Dauphin)	3.00
Anna Smoly (Montreal)	3.00
P. Stefuik (Vernon)	3.00
E. Strus (Hamilton)	3.00
Margaret Tymchuk (Vita, Man.)	3.00
Mrs. A. Wakulin (St. Leonard, Que.)	3.00
Walter Wawruck (Regina)	3.00
Nina Wirstiuk (Edmonton)	3.00
Harry Woytowich (Surrey)	3.00
Mrs. Yyavorsky (Greenfield Park, Que.)	3.00
A. Yury (Dauphin)	3.00
Wasyl Chorney (Saskatoon)	2.00
Anne Sakundiak (Saskatoon)	1.50
Mrs. A. Luchenko (Saskatoon)	1.20
Tatiana Klemba (Quebec)	1.00
Dorothy Korpan (Edmonton)	1.00

The above is a list of donations received and processed **by June 10, 1994.**

"NA MNOHI LITA!"

TEKLA SHOWDRA

The family of Mrs. Tekla Showdra would like to extend extra-special greetings and best wishes to her, on her **75th** birthday. In honour of this occasion, her family has sent a $20.00 donation to the Promin Press Fund.

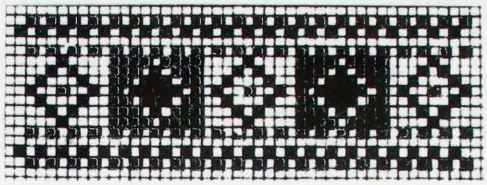

ВИДАННЯ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ
ITEMS THAT MAY BE PURCHASED FROM THE NATIONAL OFFICE UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION OF CANADA

851 Barton Street East, Hamilton, Ontario L8L 3B4
Telephone (905) 312-4742 Fax (905) 524-5362

МИСТЕЦТВО	ПОПЕРЕДНЯ ЦІНА	НОВА ЦІНА
UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES	12.00 + GST	8.00
UKRAINIAN WEAVING PATTERNS WITH INSTRUCTIONS by D. Yanda	25.00	15.00
UKRAINIAN CANADIANA	10.00	6.00
COOK BOOK, YORKTON	10.00	6.00
COOKING UKRAINIAN STYLE, YORKTON	8.00	4.00
COUNTRY COOKERY, ROBLIN, MAN.	12.00	8.00
UKRAINIAN DAUGHTERS' COOK BOOK, REGINA	12.00	8.00
KURELEK HASTY NOTES (GST inc.)	7.95	7.00
HASTY NOTES WITH ENVELOPES SMOLOSKYP INSIGNIA	5.00 doz.	3.00
PLACE CARDS WITH SMOLOSKYP INSIGNIA (50 cards)	12.50	8.00
SERVIETTES WITH SMOLOSKYP INSIGNIA (pkg. of 100)	5.50	4.00
SET OF 20 PYSANKY CARDS (GST inc.)	12.00	8.00
SPOONS WITH SMOLOSKYP INSIGNIA	8.00	5.00
UKRAINIAN WOMEN'S ASSOCIATION HYMN, CASSETTE (GST inc.)	12.00	6.00
MEMBERSHIP PINS, SMOLOSKYP	17.00	10.00
ІСТОРИЧНІ		
ПІВСТОЛІТТЯ НА ГРОМАДСЬКІЙ НИВІ, Н. Когуська. **Billingual**	40.00	18.00
ВИДАТНІ ЖІНКИ УКРАЇНИ, Н. Полонська-Василенко	8.00	5.00
НАРИСИ З УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ, 3 томи **Billingual**	15.00	10.00
ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ, (м'ягка обкладинка) Н. Когуська	/	2.00
ПРОГРАМИ		
НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ, ПІСНІ З НОТАМИ, слова Л. Українки	10.00	5.00
ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ НА 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. УКРАЇНКИ	10.00	8.00
ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА		
ДУХОВНІ ПІСНІ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ, СУК	8.00	5.00
РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ ДЛЯ НЕДІЛЬНИХ І РІДНИХ ШКІЛ, о. В. Слюзар	4.00	1.00
НАША ВІРА — OUR FAITH — SADOCHOK, Level One, (GST inc.)	12.00	8.00
РЕЛІГІЙНІ		
СВЯТА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ, Прот. Д-р. І. Стус. **Billingual**	8.00	5.00
ІНШЕ		
СТАТУТ — CONSTITUTION (GST inc.)		
ГРАМОТИ, 25-літ або більші (можна дописати роки)	5.00	3.00
ГРАМОТИ ПОЧЕСНІ	/	3.00
NOTE: POSTAGE AND HANDLING EXTRA	/	1.75